

Belediye vergi ve resimleri kanununun 28 inci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında I/1080 numaralı kanun lâiyhası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı: 6/1707

11 - VI - 1934

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Belediye vergi ve resimleri kanununun 28 inci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında Nafia vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 9-VI-934 te Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Belediye vergi ve resimleri kanununun (28) inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun projesinin esbabı mucibe lâiyhası

Oktruvanın ilgasından sonra bazı belediyelerin eksilmiş olan varidatını karşılamak üzere kanunun kendilerine verdiği salâhiyete müsteniden yanan maddeler üzerine istihlâk resmi koymuşlardır. Bu meyanda Ankara belediyesi de aynı hakka müsteniden Ankaraya giren yanıcı maddeler üzerine ve bu meyanda mazuta da iki kuruş istihlâk vergisi koymuştur.

Bu verginin konulması Ankara elektrik tarifesinde derhal 1,58 kuruşluk bir fark yapacaktır. Çünkü oktruvanın ilgası dolayısıyla derhal bu miktar para tenzil edilmişti.

Şu kadar ki bu zam olunan paranın tamamı maalesef belediyenin kasasına girememektedir. Çünkü elektrik şirketinin tarifesi bir formüle istinat eder ki formülde şudur:

$$\frac{S^1}{S} + 12 \frac{F}{F^1} + 7,5 \frac{M^1}{M} = \text{Cereyan fiatı}$$

Bu formülde:

$9 \frac{S^1}{S}$ Amele ücretleri olup şirketin masarifi umumiyesini,

$12 \frac{F}{F^1}$ Şirketin sermaye esaslarına göre faiz ve amortisman ve kambiyouyu,

$7,5 \frac{M^1}{M}$ Fabrikanın işletme masarifi ile mahrukâtını karşılar.

Formülde işletme ve mahrukâtı tayin eden haddin ifade ettiği erkam:

$$\frac{7,82}{9,45} 7,5 = 622 \text{ kuruştur.}$$

Bu kesirde 7,82 elektrik şirketinin deposuna teslim edilen bir kilo mazutun bu günkü mayyet fiyatıdır. 9,45 te 1932 senesi şubatının 29 uncu günü mazut fiyatıdır.

Belediye nisan 934 iptidasından itibaren mazuta iki kuruş vergi koymuş olduğundan yukarıki ifade:

9,82
0,45 7,5 = 7,80 olacaktır.

Şu halde $7,82 - 6,22 = 1,58$ kuruş demektir.

Halbuki bu gün vasatı 0,308 kilogram mazuttan bir kilovat saat müfit kudreti elektrikiye istihlal olunmakta olduğundan $2 \times 0,308 = 0,616$ kuruş eder. Demek oluyor ki beher kilovat saat müfit kudret için (25) paralık mazut sarfiyatına mukabil elektrik şirketi halktan yukarıda arz edilen hesap mucibince (50) para alacak ve bu suretle belediyeye vereceği paraya mukabil şirketin kasasına açıktan (35) para girecektir.

Şirketin geçen seneki tevziatı elektrikiyesi on milyon kilovat saat olduğundan bu suretle belediyeye temin edilecek senelik varidat (62 000) lira tutar.

Buna mukabil yine on milyon kilovat saat için beher kilovat saatte (35) paradan fazla olarak şirketin kasasına girecek para (87 000) lira eder Aynı zamanda belediyenin istihlâk ettiği senelik kudreti elektrikiye miktarı (941 000) kilovat saat olduğundan (35) paradan belediyenin senevi şirkete iade edeceği para (8 234) lira tutar. Şu halde hakikatte belediye kasasına girecek para miktarı (53 000) lira olmuş olur. Şirketin kasasına girecek miktar ise belediye istihlâkâtından alacağı (8 234) lira ile beraber (95 234) liraya baliğ olacaktır.

Filhakika bu günkü formülün hıyeri umumiyesini değiştirmek için vekâletimizce tetkikat yapılmaktadır. Ancak bu işin kökünden hal ve intacı oldukça uzun zamana tevakkuf edecektir. O zamana kadar belediyenin alacağı cüzi bir varidat için şirketin bir misli fazla müstefit olması tecviz olunamazdı.

Binaenaleyh istihlâk vergisi kanununun 28 inci maddesinin aynen tatbiki suretile belediye veznesine girecek paraya mukabil halktan beyhude yere çıkacak paraların önüne geçmek için kanuna bir fıkra ilâvesine lüzum görülmüştür. Bu suretle belediye halka satılan beher kilovat saatten 0,50 kuruş olmak ve her sene artan kilovat satışına göre belediye hissesi de artmak suretile şimdilik senede 55 000 liralık bir varidat temin edilmiş olur.

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Karar No. 67

Esas No. 1/1080

25 - VI - 1934

Yüksek Reisliğe

Belediye vergi ve resimleri kanununun 28 inci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında Nafia vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinece 9 - VI - 1934 te Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesile birlikte gönderildiğini bildiren başvekâletin 11 haziran 1934 tarih ve 6/1707 sayılı tezkeresi Dahiliye vekili ve Nafia vekâleti mümessili Beylerinde hazır bulunduğu 23 hazirandaki toplantımızda okundu ve lâyiha hakkında konuşuldu.

Hükümetin esbabı mucibe lâyihasının mütalesından ve Nafia vekâleti mümessili Beyin izahlarından anlaşıldığına göre tarifeleri bir formüle istinat eden imtiyazlı şirketlerden, belediyelerin, belediye vergi ve resimleri kanununun 28 inci maddesine göre resim almaları halkın zararına ve şirketlerin icapsız olarak kâr temin etmelerine sebep olduğu anlaşıldığından kanun lâyihasının esas itibarile kabulü muvafık görülmüştür.

Lâyiha belediye vergi ve resimleri kanunu-

nun 28 inci maddesinin tadilini istilzam eylemesi münasebetile maddenin değişik şeklinin Ulu Heyetin isabetli görüşüne sunulmasına ve müstaceline ve tereihan müzakeresinin istirhamına karar verilmiştir.

Yüksek Reislige takdim olunur.

Da. E. R.	R. V.	M. M.	Kâ.
Tekirdağ		Çanakkale	
Cemil		Şükrü	

Aza	Aza	Aza	Aza
Zonguldak	Çorum	Giresun	Afyon
Rifat	İ. Kemal	A. Münir	İzzet Ulvi
Aza	Aza	Aza	Aza
Rize	Ş. Karahisar	Ordu	Adana
Esat	Vasfi Raşit	Ahmet İhsan	Ali Münif
Aza			
Malatya			
Vasif			

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 179
Esas No. 1/1080

27 - VI - 1934

Yüksek Reislige

Belediye vergi ve resimleri hakkındaki kanununun 28 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair olup Başvekâletin 1 haziran 1934 tarih ve 6/1707 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise arzolanup Dahiliye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize tevdi buyurulan kanun lâyihası Dahiliye ve Nafia vekilleri Beyler huzurile okundu ve görüşüldü.

Lâyiha mündericatinın Ankara ile diğer bazı belediyelere varidat temininden ibaret olduğu görülmüştür. Belediyelere varidat temini belediye vergi ve resimleri kanunu mucibince belediye meclisleri tarafından ihdas edilecek resim ve vergiler vasıtasile olur. Vazır kanun belediye vergi ve resimleri kanunile icap eden salâhiyeti belediyelere vermiş olduğundan kendisi belediye varidatı bulmak üzere ayrıca kanun koymamak itiyadındadır. Bu esasa muhalif olarak vazır kanunun müdahalesile belediyelere varidat bulmak üzere işbu kanunun sevki sebebi tetkik ettiğimizde bunun yukarıda işaret ettiğimiz belediyelerin elektrik şirketlerle yaptıkları mukavelelerde elektrik fiyatını tayin etmek üzere tesbit edilen formülün belde halkı aleyhine netice verir bir şekilde yapılmış olmasından ileri geldiğini gördük. Şöyle ki:

Tetkik ettiğimiz meselede işin tabii cereyanı elektriğin iptidai maddesini teşkil eden mazot

üzerine bir istihlak resmi koyup bunun elektrik müstehliklerine inikâsını şirketler vasıtasile tahsil ettirmektedir. Bu usul takip olunduğu takdirde halktan tahsil olunacak resmin hiç bir hizmet ve külfete tekabül etmeksizin üçte ikisi şirketin kasasına ve ancak üçte biri belediyelerin kasasına girecektir. Şu gayritabii ve gayrimuhik ve halkın istismarına müntehi vaziyet munhasıran formüllerin tertibi sırasında bu eihetlerin derpiş edilmemiş olmasından doğan acıklı bir neticedir. Çok teşekkür olunur ki, bahsımıza mevzu olan meseleye Nafia vekâleti vukuf ile el koyarak elektrik fiyatları mukavelelerindeki formüllere bağlı olan beldeler halkının böyle haksızca şirketler kasasına para vermesine mahal bırakmamak üzere derde muvakkat bir çare olarak işbu kanunu düşünüp sevketmiştir. Yalnız yanlışlığı, haksızlığı bu kadar açık olan formüllerin devamına müsaade etmek te hiç bir veçhile caiz olmadığından ve Nafia vekâletince de esasen bu eihet nazarı itibare alınarak alâkadar şirketlerle temasa gelindiği Nafia vekili Bey tarafından beyan edilmiş olduğundan encümenimiz önümüzdeki igtima senesi başına kadar bu formüllerin lâzımı veçhile tashih ve tadili ile Büyük Meclise bu hususa ait malûmat vermesinin Hükümetten temennisi encümenimize muvafık görülmüştür.

Bu esbaba binaen çok yerinde olduğu görülen kanun lâyihasının esası muvafık görülerek ancak bunun 28 şubat 1340 tarihli ve 423 numaralı belediye vergi ve resimleri kanununun 28 inci maddesine bir fıkra olarak değil, mezkûr kanuna bir madde olarak ilâvesi tensip edilmiş ve o yolda tertip olunan kanun lâyihası müstacelen ve tercihan müzakere edilmek üzere

Umumî heyetin yüksek tasvibine arz olunur.

Reis	Reis V.	M. M.	
Burdur	Isparta	Bayazıt	Bursa
M. Şeref	Mükerrem	İhsan	Dr. Galip
Çorum	Erzurum	İzmir	Konya
Mustafa	Âsım	Kâzım	A. Muzaffer
İstanbul	Manisa		Sıvas
Sadettin	M. Turgut	İmzada bulunmadı	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Belediye vergi ve resimleri kanununun 28 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 423 numaralı belediye vergi ve resimleri kanununun 28 inci maddesine aşağıda yazılı fıkra ilâve edilmiştir:

« Tarifeleri bir formüle istinat eden imtiyazlı elektrik şirketlerinin getirecekleri mazot, bakûra ve motöründen alınacak istihlâk resmi, beher kilovat saat başına yirmi para hesabına elektrik müşterilerinden şirketler tarafından tahsil olunup belediyeye verilir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Belediye vergi ve resimleri hakkındaki 423 sayılı kanunun 28 inci maddesini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — Belediye vergi ve resimleri hakkındaki kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Belediye hududu dahilinde istihlâk olunacak petrolün her kilosundan yirmi para, benzin ve sairinin kilosundan bir, bakura ve mazotun kilosundan iki, sanayi ve tababette kullanılan is-pirtonun kilosundan yirmi kuruşu geçmemek üzere istihlâk resmi ve belediye depolarında bulunduğu müddetçe petrolün her sandığından ve diğer yanıcı maddelerin her kilosundan ayda beş kuruşu geçmemek üzere (ardıye) alınır.

İşbu resmin miktarının tayini belediye meclislerine aittir. Ziraat bankaları vasıtasıyla ziraat için getirilecek işbu maddelerden bu resim alınmaz. Yalnız depolarda kaldığı müddetçe ardıye resmi alınır.

Göllerde ve nehirlerde işleyen küçük merakip ve vesaitte kullanılan bakura bu resimden müstesnadır.

Tarifeleri bir formüle istinat eden imtiyazlı elektrik şirketlerinin ihtiyaçları için getirecekleri mazot, bakura ve (motorin) den alınacak istihlâk resmi, beher kilovat saat başına yirmi para hesabına şirketler tarafından müşterilerden tahsil olunup tamamen belediyeye verilir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADILI

28 şubat 1340 tarih ve 423 numaralı belediye vergi ve resimleri kanununa bir madde ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 28 şubat 1340 tarih ve 423 numaralı belediye vergi ve resimleri kanununa aşağıda yazılı madde eklenmiştir:

Tarifeleri bir formüle istinat eden imtiyazlı elektrik şirketlerinin getirecekleri mazot, bakura ve motorinden alınacak istihlâk resmi, beher kilovat saat başına yirmi para hesabile şirketlerce elektrik müşterilerinden tahsil olunup belediyeye verilir.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Adliye ve Maliye vekilleri memurdur.

9 - VI - 1934

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
<i>İsmet</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. V.	Mal. V.	Mf. V.	Na. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Fuat</i>	<i>Hikmet</i>	<i>Ali</i>
İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>M. Celâl</i>	<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

MADDE 3 — İşbu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Adliye ve Maliye vekilleri memurdur.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

